

Recenzja rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego pani mgr Ewy Wesołowskiej w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej- sztuki piękne, wszczętym przez radę Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

Magister Ewa Wesołowska w 2007 r. obroniła dyplom z wyróżnieniem w pracowni prof. Bogusza Sawińskiego na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. W latach 2008-2012 uczestniczyła w Środowiskowych Studiach Doktoranckich w dziedzinie rzeźby w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

Na jej bogaty dorobek twórczy składają się, wystawy indywidualne, udział w wystawach zbiorowych, liczne pobyty na międzynarodowych rezydencjach artystycznych, prace w przestrzeniach publicznych oraz wystąpienia i prezentacje. Jest ona również laureatką szeregu nagród począwszy od roku 2004 kiedy to zajęła pierwsze miejsce (w zespole) w ogólnopolskim konkursie "Drogi do Wolności" organizowanym przez Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku , na portret Lecha Wałęsy. Spośród nich warto wymienić wyróżnienie za najlepszą pracę w kategorii Rzeźba w Pierwszym Międzynarodowym Konkursie AKT organizowanym przez Marquardt Gallery i ZPAP-Łódź. W 2006 roku Otrzymała Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego , z kolei w 2011 roku otrzymała Stypendium Twórcze Miasta Krakowa. Między innymi jest laureatką nagród: w 2013 r. – Nagroda Fundacji Tenot , Marnay-sur-Seine we Francji ,w 2015 roku Instytutu Adama Mickiewicza „Kultura polska na świecie”.

Wystawy indywidualne począwszy od 2007 roku miały miejsce w Krakowie, Orońsku, Gdańsku, Warszawie a także w Szwajcarii i Holandii. Pierwsza prezentacja odbyła się w krągankach Kościoła Św. Katarzyny w Krakowie w 2007 roku , w latach 2010 „Nuty na wodzie” w Parku im. Adama Mickiewicza w Gdańsku – Oliwie , oraz „Samotny w tłumie” w galerii Centrum Sztuki Solvay w Krakowie .w roku 2012 wystawy: „Bezpieczne Otoczenie „ w Galerii Schody w Warszawie i „Otworzyć Rzeźbę” w Galerii Artemis w Krakowie . W roku 2015 odbyła się wystawa O-O w Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, natomiast w 2016 roku w Galerii Concordia, Enschede w Holandii . Ostatnia wystawa indywidualna odbyła się w Galerii Espace Kugler w Genewie .

Z kolei udział w ponad dwudziestu wystawach zbiorowych od roku 2004 oprócz Polski obejmuje również szereg wystaw międzynarodowych w Niemczech, Szwajcarii Holandii, Hiszpanii, USA i Japonii. Międzynarodowe wystawy powiązane są z pobytem na rezydencjach artystyczno-naukowych w tych krajach.

(lista Wystaw Zbiorowych, Rezydencji Artystycznych, oraz wybranych wystąpień i prezentacji - w załączniku Nr 1).

Projekt doktorski mgr Ewy Wesołowskiej zatytułowany: OTWORZYĆ RZAŻBĘ Ślad obecności a ślad pamięciowy” obejmuje szeroko zakrojoną tematycznie rozprawę teoretyczną oraz wybrany zestaw dzieł o charakterze instalacyjno-rzeźbiarskim będącymi artystycznym wyrazem przyjętych przez nią teoretycznych założeń. Na wstępie należy podkreślić, że swoje rzeźbiarskie idee konsekwentnie wypracowuje poprzez udział w międzynarodowych rezydencjach artystycznych, sympozjach i towarzyszących im wystawach. Jej dorobek w tym względzie jest duży i różnorodny jeśli chodzi o wystawy, kontakty kulturowe i zainteresowania naukowe, z których czerpie inspiracje. Przykładowo, takimi znaczącymi dla jej twórczości była rezydencja w Japonii a także zetknięcie się via Internet z nagraniem przedstawiającym ślady cząstek pojawiające się w komorze mgłowej ośrodka badań jądrowych CERN w Szwajcarii. Działanie owej komory mgłowej artystka opisuje w swojej pracy teoretycznej co ma dla niej znaczenie estetyczno-intuicyjne przełożone następnie na realizowane instalacje.

...Trajektoria jej myśli rzeźbiarskiej rozgrywa się wokół polemiki ze sztuką post minimalizmu. Jak pisze: „Tezą mojej pracy jest zaprzeczenie post minimalizmu o tym, że zapis gestu i widoczny ślad procesu twórczego implikuje dekoracyjność i niemożliwość odczucia instalacji jako spójnej całości współistniejącej z przestrzenią.”

...Autorka na swój sposób humanizuje abstrakcyjną przestrzeń post minimalizmu akcentując znaczenie rzeźbiarskiego gestu w postaci śladu zapisu procesu twórczego. Postawa ta znajduje rozwinięcie w erudycyjnej analizie podejścia wybranych artystów rzeźbiarzy do zagadnienia przestrzeni. Lista cytowanych nazwisk robi wrażenie. Motywem przewodnim jest tytułowe „otwarcie” się rzeźby na przestrzeń rozumiane jako wzajemne przenikanie się obu kategorii a nawet, nawiązując do renesansowej kategorii „sfumato”, swoiste ich rozmycie. Idąc tym tropem wskazuje na przykłady i procesy w kierunku „otwarcia” w historii rzeźby odwołując się do interpretacji filozofów sztuki i wypowiedzi samych artystów. Interesujące w tym kontekście jest wskazanie na renesansową „non finito” inaczej rzeźbę nie ukończoną. Między innymi u Michała Anioła. W tym przypadku będącą wynikiem niespełnienia artysty powodowanego dążeniem do doskonałości. Daleko później świadome nawiązanie do non finito znajdujemy w impresjonistycznej rzeźbie Rodina. Nieukończone dzieła sztuki dają do myślenia. jak pisze, „są one często bardziej poruszające, niż te ukończone”. Jednocześnie odbiorca zostaje wciągnięty w myślowy ruch idei.

...Śledząc rzeźbiarskie myślenie przestrzeni w sztuce współczesnej analizuje obok Rodina postawy tych artystów, którzy, jak pisze, stanowią kamienie milowe przemiany rzeźby z gotowego obiektu w stronę instalacji poczynając od kubizmu poprzez formizm aż do minimal art. Zwraca uwagę na zapoczątkowaną przez kubizm syntetyczną dominację artystycznego myślenia o przestrzeni otaczającej

materię rzeźbiarską jako równoprawnej z nią samą. Swoje wybory zmierzające do nakreślenia własnej propozycji artystycznej ilustruje oryginalnymi interpretacjami wybranych dzieł dokonanych przez znanych krytyków i teoretyków sztuki. Przykładowo, jak pisze:

...,„Daniel Henry Kahnweiler uważał, że płaskorzeźby Picassa otwierały nieprzeźrocyste wymiary. Określeniu przezroczyście przeciwstawił chrześcijańską rzeźbę europejską, która jego zdaniem była frontalna i obrazkowa.” Odnosząc się do tego stwierdzenia, inny cytowany w rozprawie dr autor Yves Alain Bois „(...)za genezę wspomnianej wcześniej frontalności i obrazkowości rzeźby europejskiej uważa właśnie strach przed rozmyciem się granic sztuki pomiędzy realną przestrzenią a przestrzenią sztuki.”.

...Autorka wymienia indeksowo cały szereg rzeźbiarzy w XX w.. Futurystów i konstruktywistów którzy starali się stapiać rzeźbę z otoczeniem przytaczając radykalne wypowiedzi i manifesty odrzucające bryłę jako zamkniętą formę przedstawienia przestrzeni na rzecz głębi....Wraca również do zagadnień związanych z niedokończeniem, które odgrywało ważną rolę u Giacomettiego. Niektóre ze swoich prac niszczył, niektórych nie pozwalał odlewać w brązie uważając, że nie pozwalałoby mu to na dalszą pracę nad nimi.

Osobny rozdział rozprawy dr dotyczy problematyki czasoprzestrzeni obecnej w artystycznej refleksji i realizacjach. Nakreśla w nim dwa podejścia do, jak to określa, „niewidzialnego świata” czwartego wymiaru: ezoteryczne oraz naukowe związane teorią względności i geometrią nieeuklidesową. Wychodząc od tych złożonych zagadnień idąc tropem awangardowej sztuki wskazuje na czynnik czasu i ruchu, który wielu rzeźbiarzy i architektów włączyło do swoich dzieł. Jak podkreśla:

„Percepcja dzieła rzeźbiarskiego i architektonicznego, którego odbiór trwa w czasie, którego nie da się ogarnąć jednym spojrzeniem i gdzie ruch odbiorcy odgrywa kluczową rolę, wysunęło się na pierwszy plan w dążeniach twórców. (co) sprzyjać będzie rozwojowi sztuki kinetycznej, op-artu a w dalszej perspektywie sztuki interaktywnej” jak dodaje, z użyciem nowych mediów.

Z takim bagażem przemyśleń dotyczącym przestrzeni, czasu i ruchu w rzeźbie autorka przechodzi do krytycznego omówienia wybranych przykładów geometrycznej rzeźby abstrakcyjnej i post minimalistycznej gdyż ta stanowi ważny punkt odniesienia dla jej własnej twórczości,

Sporo uwagi poświęca paradoksalnej rzeźbie-nie-rzeźbie post minimalistycznej Roberta Morrisa i towarzyszącej jej myśli. Według Morrisa rzeźba, w tym przypadku przemysłowo opracowane geometryczne bryły, dąży do wywołania natychmiastowego wrażenia całości określonej jako Gestalt. W rozprawie dr autorka przytacza opinię na jej temat Michaela Frieda, który w słynnym eseju „Sztuka a przedmiotowość” zarzuca sztuce minimal artu

teatralność czystej przedmiotowości z wykluczeniem jakiegokolwiek indywidualnego gestu w postaci ornamentu czy fakturowości.

Do katalogu swoich przemyśleń dotyczących otwartości rzeźby autorka dołącza również rozumienie przestrzeni w filozofii i estetyce japońskiej pod postacią przestrzeni określanej jako „MA”. Z pojęciem tym, jak pisze, zetknęła się podczas pobytu w Japonii w ramach międzynarodowego programu artystycznego. Jak się dowiadujemy z tekstu rozprawy MA znak składający się z ze znaku księżycy i bramy oznacza coś na kształt między-przestrzeni rozgrywającej się w relacji między człowiekiem a otoczeniem tak jak to ma miejsce między innymi w japońskiej sztuce ogrodów. MA jest ulotne i ezoteryczne powiada cytowany japoński architekt. Japońskie inspiracje znalazły wyraz w twórczości cytowanego w pracy przedstawiciela post minimalizmu Richarda Serry. Dotyczą one fascynacji multi perspektywą ogrodów surowością umieszczonych tam naturalnych obiektów co składa się na unikalne doświadczenie otwartej przestrzeni. W rozprawie autorka omawia twórczość Serry akcentując jego mobilne podejście do rzeźbiarskiej przestrzeni będące manifestacją „robienia, patrzenia i chodzenia” idące w parze ze sposobem traktowania powierzchni jako zapisu doświadczenia procesu twórczego zaangażowanego w surowość. Dodajmy, że monumentalne realizacje Serry podobnie jak innych minimalistów powstają w procesie przemysłowym z bezpośrednim udziałem artysty. Dzieła Serry prowokują do współuczestnictwa w odbiorze. Ważny dla niego jest ruch widza w odbiorze a tym samym czynnik czasu, który zostawia ślad w pamięci. Pamięć dzieła i jego odbioru jest ważna również w realizacjach autorki. W rozprawie dr zamieszcza rozdział, w którym relacjonuje naukowe badania nad rodzajami pamięci dotyczące pamięci długoterminowej, krótkoterminowej oraz sensorycznej, którą wiąże z pamięcią ikoniczną, śladem pamięciowym i emocjami.

Przedstawiona rozprawa teoretyczna jest przykładem intelektualnego opracowania ważnych tropów i intuicji w twórczości rzeźbiarskiej autorki. Znajdują one wyraz w przedstawionych przez nią instalacjach. To w ich mobilnych przestrzeniach konkretyzuje się jej indywidualne artystyczne przesłanie otwartości rzeźby w wielu różnych konfiguracjach. Jako złożone, medialno-rzeźbiarskie dzieła sztuki nie stanowią one prostej ilustracji przyjętych założeń łączących naukę ze sztuką. Jak podkreśla autorka nie chodzi w nich o bezosobowy design czyli projektowanie służące użytkownikom. Wychodząc od rzeźby, są one owocem artystycznej wyobraźni, która wykracza poza rzeźbiarski postument w otwartą przestrzeń, czas i ruch. Jej rzeźbiarskie instalacje w założeniu mają skutkować medytacyjną współobecnością artystki i odbiorcy. Poruszanie się w przestrzeni wystawy jest monitorowane przez sensory i zapis świetlny, który staje się integralnym składnikiem dzieła. Zapisem pamięci.

...Służą temu zróżnicowane składowe jej warsztatu-ślady obecności. Nawiązując polemicznie do fabrycznie sterylnych i gładkich geometrycznych brył minimal artu artystka już w swojej pierwszej realizacji uwalnia bryłę otwierając ją na „przestrzeń otaczającą i przenikającą pracę”. Zestaw pokawałkowanych form sugeruje wspomniane w pracy teoretycznej „infinito” jako efekt dzieła w ruchu

mentalnym (otwarcie wyobrazeniowe). W instalacjach rzeźbiarskich umieszcza wydobyte z ziemi kamienne kręgi marmuru i granitu o średnicy 1 metra poddane fakturowej obróbce cięcia i rozsadzania będących manualnym śladem obecności twórcy. W tym ważny również jest dla niej efekt ciężkości oraz metaforyczna sugestia „czasu kamienia” wydobyte z mroku rzutowaną nań wideo projekcją. Podobny efekt śladu obecności w innych realizacjach uzyskuje w mniejszej skali poprzez odcisnięcie w glinie śladu własnej dłoni. W instalacji „Pozytywka” tworzyły one serię form umocowanych na podwieszonym pod sufitem pierścieniu obracającym się w rytmie nagrania z pozytywki. Jak autorka podkreśla „Ważną częścią pracy były cienie rzucane przez pojedyncze światło zawieszony pomiędzy elementami.” Te i podobnie opracowane obiekty uaktywniane są w ciemnym pomieszczeniu galerii wydobyte z mroku strumieniem światła, cieniem, projekcją video, dźwiękiem, projekcjami śladów cząstek w komorze mgłowej a nawet użyciem mgły. Nadają jej realizacjom zaskakujący efemeryczny wymiar. Jednocześnie stanowią zaproszenie dla odbiorcy do zanurzenia się weń zostawiając emocjonalny ślad pamięci. Choć są to dzieła intermedialne z elementami performansu to mimo wszystko punktem wyjścia jest dla nich przestrzeń rzeźby jej osobowy wymiar mentalny i konceptualny animowany w procesie tworzenia.

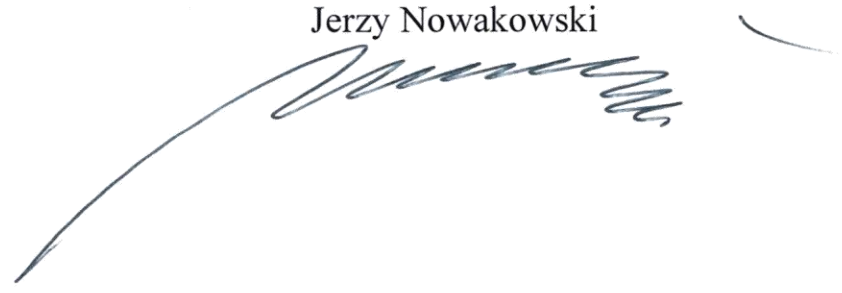
W podsumowaniu swojej dotychczasowej drogi twórczej mając na uwadze utrwalone w materialnej formie obiekty, które pozostają po wygaśnięciu instalacji jak choćby wzmiankowane kamienne kręgi czy odciski dłoni lub też zalane w żywicy amonity i inne, że oto „Wróciłam do czegoś co podważałam do ciężkości, masy i solidności, których używam świadomie bogatsza o wiedzę i doświadczenie.” W tak wyrażonej postawie uwidacznia się waga jaką artystka przypisuje swoim rzeźbiarskim obiektom. Jej rzeźbiarska twórczość dzieje się w formie przestrzennej opowieści, która z założenia ma uruchomić pamięć materii i zdarzenia.

Mając w pamięci pierwszą indywidualną wystawę Pani Ewy Wesołowskiej w krużgankach Kościoła św. Katarzyny w Krakowie, na którą składała się seria odlanych w sztucznym kamieniu monumentalnych form, rzeźbionych, inspirowanych naturą, człowiekiem (akt), jestem pod wielkim wrażeniem obserwując przebytą przez nią oryginalną drogę twórczą, która łączy się z doświadczeniem warsztatowym i powrotem do przeformułowanej w sposób nowatorski głębokiej tradycji rzeźby.

Zarówno wymienione osiągnięcia jak i umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej, oraz intelektualny poziom rozprawy doktorskiej mgr Ewy Wesołowskiej uzasadniają nadanie jej stopnia doktora.

Kraków , w lutym 2020 roku

Jerzy Nowakowski

ZAŁĄCZNIK Nr 1 do Recenzji rozprawy doktorskiej mgr. Ewy Wesołowskiej

Recenzent prof. Jerzy Nowakowski

WYBRANE WYSTAWY ZBIOROWE

- 2019 *Feu Sacré*, Usine Kugler, Genewa
- 2018 *The Future of This Land*, Akiyoshidai International Art Village, Yamaguchi, Japońia
- 2017 *Made in Neumünster - 30 Jahre Künstlerhaus*, Fabryka papieru, Neumünster, Niemcy
- 2016 *Lights Out!*, Headlands Center for the Arts, Sausalito, USA
- 2015 *Lena Buhrmann i Ewa Wesołowska*, Künstlerhaus Stadttöpferei Neumünster, Niemcy
- 2014 *Rock Paper Scissors*, Festiwal *Route du Nord Light*, Galeria Roodkapje, Rotterdam, Holandia
- 2013 *Ephemeros*, Galeria Cellar, Kraków
- 2013 *DordtYart 2013*, Centrum Sztuki DordtYart, Dordrecht, Holandia
- 2012 *Transart 12*, Centrum Sztuki La Rectoria, Sant Pere de Villamajor, Hiszpania
- 2012 *Iluzje - Katarzyna Bielec i Ewa Wesołowska*, Galeria Bielec, Kraków
- 2012 *Obserwacje*, Galeria Dobrej Sztuki - Museum w Częstochowie
- 2012 *.....*, Centrum Sztuki La Rectoria, Sant Pere de Villamajor, Hiszpania
- 2011 *Ścieżka marzeń - Podążaj drogą brukowaną żółtą kostką* (praca w przestrzeni publicznej)
Festiwal ArtSesja, Łąki Nowohuckie NCK, Kraków
- 2009 *Warszawa 1939 - Tem się tylko żyje za co się umiera*, Muzeum Historyczne Miasta Warszawy
- 2009 *Akt*, Galeria ZPAP Łódź
- 2008 *Sport i olimpiizm*, Galeria -1, Centrum Olimpijskie, Warszawa
- 2007 *Wystawa wyróżnionych Dyplomów absolwentów ASP w Krakowie*, Pałac Sztuki, Kraków
- 2004 *Drogi do Wolności*, Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk

REZYDENCJE ARTYSTYCZNE

- 2018 AIAV Akiyoshidai International Art Village, Yamaguchi, Japonia
- 2017 The Wapping Project, Berlin
- 2017 Trelex Artist residency, Trelex, Szwajcaria
- 2016 Headlands Center for the Arts, Sausalito (Ca), USA
- 2016 ARE Holland, Enschede, Holandia
- 2016 Stipendium Stiftung Künstlerdorf Schöppingen, Niemcy
- 2015 Künstlerhaus Stadttöpferei Neumünster, Niemcy
- 2015 Art laboratory ROJAL, Roja, Łotwa
- 2015 Atelier Austmarka, Norwegia
- 2013 CAMAC Centre d'art Marnay Art Centre, Marnay-sur-Seine, Francja
- 2013 DordtYart, Dordrecht, Holandia
- 2012 Fundacja La Rectoria, Sant Pere de Villamajor, Hiszpania
- 2011 Clews Center for the Arts, Chateau de la Napoule, Francja

WYBRANE WYSTĄPIENIA I PREZENTACJE

- 2018 Yamaguchi College of Art, Yamaguchi, Mine-City, Japonia
- 2016 Headlands Center for the Arts, USA
- 2015 *Forecast Forum*, Dom Kultur Świata - Haus der Kulturen der Welt (HKW), Berlin

